

I la germana, que fins arribà a valer-se d'alguna amistat per tal que el germà restés amb ella — amb la família — i no li calgués viure la vida del front, que l'estima d'aquella manera una mica maternal — com estimem totes les germanes — i que voldria per a ell les màximes de comoditats i benestars, ara sent una esgarripança d'alegria, una tranquil·litat d'esperit, de què el germà idolatrat estigui com el primer al seu lloc; i cada vegada que sap que les nostres bateries han abatut un monstre de l'aire o que han fet recular l'enemic, hipotèticament hi veu la mà del germà, que obeint un pols serà i un cor valent, per a defensar-la a ella i a les altres dones de les agressions dels invasors, dirigeix la pesada bateria vers el seu blanc. I amb el mateix ímpetu que deu sorgir la bala de la gorja del canó, sorgeix de la seva el crit de l'orgull de saber-se germana d'un heroi, i per tant, de portar també ella sang d'herois.

I la promesa que havia insistit — mal insistit — una i més vegades perquè el promès fes «per quedar-se» per així tenir-lo amb ella com fins llavors, quan rep aquelles cartes que han estat escrites

després d'un combat i que encara porten la sentor i les emocions de la lluita, quan llegeix que ell, referint-se als bombardeigs de la reraguarda, li escriu per l'aviació feixista: «que vinguin on nosaltres som; nosaltres els esperem, els volem que vinguin, ho desitgem; però els covards, com que saben que fins a cops de pedra si fos precis ens hi faríem i fins així els venceríem, per això es ravengen amb les nostres dones», quan llegeix això i moltes d'altres coses, sent un neguit estrany de no poder córrer al seu costat i animar-lo més si fos precis amb el seu entusiasme que la inunda tota. I es diu que les esperances i els somnis que xifra amb ell seran una meravellós realitat, ja que ell és tot un home! I somriu orgullósament de saber-se estimada per un heroi, de pensar que un dia serà l'esposa d'aquest heroi!

I és així, amb homes que saben ésser herois i amb dones que se senten orgulloses d'aquests herois, que la nostra Pàtria escriurà amb lletres d'or i de sang, el camí a seguir als altres homes i dones del món enter.

ANTÒNIA ABELLÓ

KEMAL ATATURK

Amb motiu de la malaltia que sofreix el President i fundador de la República Turca i que en les darreres setmanes ha arribat al pas de la mort, considerem oportú donar a conèixer des de les pàgines d'ABRIL, quelcom de l'obra realitzada per aquest gran nacionalista que li cap l'honor d'haver salvat la seva pàtria i la glòria de dotar al seu poble d'un règim polític que, si sap conservar-lo, li permetrà d'assolir, sense estralls de cap mena, totes aquelles realitzacions socials i humanes a què tots els pobles aspiren i que algun ja gaudeix.

Kemal Ataturk, no és altre que l'oficial Mustafà Kemal que per l'istiu del 1919 es revoltà contra la Monarquia Otomana indignat per haver aquesta acceptat, sense la més lleu resistència, el tractat de pau que els pacificadors de Versalles li imposaren, en virtut del qual el que restava de Turquia, després dels bocins que se n'emportaven Rússia, Armènia, Grècia i algun altre dels vencedors de la guerra mundial, quedava convertida en un domini més de la Majestat Britànica. Ferit en la seva sensibilitat de vertader patriota no volgué — l'oficial de referència — tolerar amb la seva passivitat la desaparició de la seva pàtria com a Nació independent amb uns centenars de milers de patriotes, es llançà a la lluita al crit de: «Per la Independència de la Pàtria!», i marxant per les planures de la quasi desèrtica Anatòlia, arribà fins a Ankara, antiga capital de Turquia, on reuní una espècie d'Assemblea Nacional composta per caps de l'exèrcit que marxant a través del país havia anat formant i d'algun que altre element descontent del Govern del Soldà, amb quin nom era conegut l'Emperador Otomà, la qual després de constituir un Govern anomenat Nacional, decretà el destronament del mateix. Amb el suport del Govern Soviètic, llavors encara en plena lluita contra la contrarevolució, pogué armar el seu exèrcit que denominà nacionalista, el qual d'antuvi hagué de lluitar contra les tropes del Soldà i més tard també contra els exèrcits tramesos pels estrangers en auxili d'aquest i per a tenir segura la presa. A tots féu front l'exèrcit nacionalista comandat per Kemal, assolint sorollosos èxits que el convertiren en ídol del poble turc. De triomf en triomf, arribà fins a Constantinoble, ara denominada Stambul, i de destruir tot el que restava de la despòtica i cruel Monarquia Otomana, les emprengué contra els invasors de la seva pàtria de la qual els foragità malgrat disposar de molts superiors elements bèl·lics.

Una vegada hagué vengut als seus enemics interiors i exteriors, en lloc de proclamar-se Dictador, com segurament hauria fet qualsevol altre general en tals circumstàncies, ell, vertader demòcrata, allhora que gaudiu patriota, convocà eleccions per tal que el poble elegís lliurement una Assemblea General per a determinar la forma de Govern, la qual proclamà la República i designant-ne President per a mentre visqués, a Mustafà Kemal,

que fa quatre anys canvià aquest nom per el de Kemal Ataturk. Ja President de la República, novament hagué de posar-se al front de les seves tropes per a lluitar contra les del Rei Constantí de Grècia, el qual ajudat pels anglesos i aprofitant-se de les dificultats pròpies d'un règim que acabava de néixer, havien arribat gairebé a les mateixes portes de Stambul, després d'haver-se apoderat de les ciutats de Salònia i Esmirna. Posades cara a cara les tropes del funest Constantí i les de Kemal, aquelles sofriren tan gran desfeta que no s'aturaren fins que les del turc es cansaren d'empaitar-les que fou quan ja havien ultrapassat la frontera de Grècia; la qual desfeta portà, com a conseqüència, el destronament del Rei Constantí i l'afusellament, per ordre del llavors Coronel Plastiras, de tots els generals que havien acompanyat Constantí en tal aventura.

Acabada la campanya d'Àsia Menor i ja lliure de tota amenaça exterior, dedicà els seus esforços a reconstruir el país prescindint en absolut de tot el tradicional i arcaic. Com un dels obstacles per a encarrilar la República vers el progrés, el constituïa el Califat, equivalent per als musulmans al que el papat de Roma per als catòlics, ho resolgué donant a tal personatge vint-i-quatre hores de temps per abandonar Stambul, junt amb el seu seguici, sense que passés absolutament res, malgrat el fanatisme de bona part dels habitants de l'ex-Imperi Otomà. Tot el que entrebancava el camí del progrés ho destruï sense mirament de cap mena. Obligà a les dones, a despendre's del vel amb què es tapaven la cara, costum tan arrelat entre la gent de religió musulmana; i als homes a més d'obligar-los a vestir a l'europea, els prohibí usar el «Fet», i deixar-se créixer la barba, i en ocasió de reunir-se l'Assemblea Nacional, no va permetre que cap diputat penetrés al saló de sessions si no vestia tal com ell havia ordenat i fins va trametre uns barbers per tal de tallar el pel de la cara als que encara li portessin. I no és reduïren a això les reformes imposades pel gran Mustafà al seu país, sinó que ha incorporat en la legislació el més avançat en matèria social i política. Ha fomentat les indústries i l'agricultura i a la vegada que ha procurat estendre en el màxim les vies de comunicació ha dotat a tots els pobles i poblets de la corresponent escola. En una paraula, ha tret el seu país de l'estat de misèria i ignorància en què es trobava per a convertir-lo en una Nació pròspera i de possibilitats insospitades.

Pel que deixem escrit hom pot adonar-se de la fermesa d'aquest home que per tal de fer marxar el seu poble pels camins del progrés no reculava davant de res i a tal efecte bo és recordar com en una ocasió que el cap del seu Estat Major li parlà de les dificultats de la lluita insinuant-li la conveniència de sotmetre's a les forces del Soldà, per tota resposta li mostrà un fiasco d'es-

CAMINS DE DOLOR

Poemes de la nostra guerra

VI

LA NOSTRA VEREMA

LLETRA DEL FRONT

.... escriu aquesta lletra amb un cistell de raïms al costat, que abans de fer-se clar l'hem collit d'una vinya que hi ha entre les nostres trinxeres i les de l'enemic,

Tu em vares dir:
Pare, aquest matí
quan tot just la cellista
espujajada d'estels
poc a poc s'aclaria
voluptuosa d'anhels,
i les ombres de la nit
passaven lentament
com un lament
sense brogit,
i de l'alta carena de la serralada
l'oreig de la matinada
enviava mil sentors
breus,

de flaires lleus,
exquisides
gaubances indefinides
d'amors...
Hem sortit de la trinxera
sense una ombra de quimera,
el cor fort, i el pols segur;
vers la vinya esmeragdina,
— que si no es veu, s'endevina —
a la terra de «ningú».
Per l'entorn, la simfonia
de la marinada
cants de galania
de les gotes de rosada;
ens fa oblidar
l'engoixa de la guerra...
i que a la terra
a la nostra terra
hem de lluitar!...

Una cançó a flor de llavi
ha florit aquest matí,
fibrant com un glavi
m'ha fet estremir...
Cançó d'enyorança,
de la benaurança
de la llar pairal!
Cançó que perdura,
cançó d'amargura
de l'hora crucial!...
El ressò encara se sentia
de la melodia
d'aquella cançó;
que ja l'havia oblidada
com s'emporta la ventada
una bolva de sabó.

Aquesta nit que fina
hem estat veïllant,
amb l'orella fina
i l'ull vigilant...
La lluna, la bruna,
vestida de dol,
s'ha amagat tot d'una
en un corriol...
I la llum de plata
s'ha anat desmaiànt...
Una alba escarlata
s'ha anat despertant...
I els estels somriuen
amb joia d'infant...

Vinya verda de ningú!
Ai, la vinya abandonada!...
Tot l'encís del fruit madu
s'escampa a al matinada!...
I ens obres de bat a bat
nostre cor agosarat
que bateja amb delectança...
Mentre l'alba es va aclarint
els joïells ens va oferint
amb un deix d'esgarripança...
Nostra sina espitragada
l'hem omplerta de raïms,
nostra boca assedegada
ha vessat dels regalim
de la fruita assaonada...
Els pàmpols ubèrrims curulls de verdor,
són com una toia

que amaga la joia
de tanta abundor!...

El cep cargolant-se, pletòric, triomfant,
ofrena la toia

que omplena de joia
nostres cors d'infant!...

Dintre l'hora blava de la matinada,
per entre la vinya, junt amb els companys,
fruitim la carícia fresca de rosada,
el cor ens bateja amb la sang abrivada
tenim divuit anys!...

Tenim divuit anys, i la vida és bella!
Admetem la guerra com una dissort.
La Pàtria ens ha dit: — Signant una estrella
L'havem de defensar amb l'arma i el cor!...

R. MASSIP I TARRAGÓ